

Scandinavisch Koor

Het Scandinavisch Koor bestaat uit ongeveer twintig leden. Onder leiding van dirigent Arild Rohde zingt het a capellakoor liederen van uitsluitend Scandinavische componisten in de originele talen: Deens, Noors en Zweeds. Het repertoire is een dwarsdoorsnede van de Scandinavische koormuziek: klassiek en modern, volksmuziek, geestelijk en wereldlijk. Het koor repeteert eens per twee à drie weken op zaterdagmorgen van 10-13 uur in het Witte Kerkje, Kampstraat 8 in Baarn.

Info: www.scandinavischkoor.nl

Liefde in het hoge Noorden

Een concert dat u niet wilt missen

Zaterdag 21 april zingt het Scandinavisch Koor een greep uit de mooiste liefdesliederen die er in de Scandinavische muziek te vinden zijn. Een programma met authentieke Scandinavische liederen die de vele smaken van liefde laat proeven. Samen met koekjes die traditiegetrouw gebakken zijn door koorleden.

Juledrøm

Drie verhalen en enkele foto's n.a.v. het winterconcert van het koor op 17 december

Zondag 17 december 2018 vond er in het Witte Kerkje te Baarn een bijzonder concert plaats. Een concert dat gekenmerkt werd door mystiek uit het Hoge Noorden. Ik ben sopraan in het Scandinavisch Koor, maar door omstandigheden kon ik niet meezingen. Deze keer zat ik in het publiek. De ontvangst met koffie, thee en zelfgebakken heerlijkheden was een warm welkom.

Het koor zong mooi. Vooral *Draumkvedet*, een bekend Noors visionair gedicht in balladestijl, wekte ieders bewondering. Verder werden we door het lied *Nattjoik* meegevoerd naar de Sami of Samen, een van oorsprong nomadisch volk dat het Noord-Europese Lapland bewoont. De dirigent begeleidde dit lied bekwaam met een handtrommel waarvan de klanken iets geheimzinnigs teweeg brachten. Het geheel werd omlijst door sfeervolle dia's die je meevoerden door een betoverend landschap van sneeuw en winternevel.

Er was voor elk wat wils. Het koor zong niet alleen Noorse, maar ook Deense en Zweedse kerstliederen. Toen we ter afsluiting als publiek mee mochten zingen was dat een fijn moment. De dirigent, koorleden en muzikanten hebben ervoor gezorgd dat het een prachtige avond werd. Dank aan al deze geweldige mensen. Was u niet aanwezig dan hebt u echt iets gemist. Na afloop dronken we een glas *glögg* en wensten we elkaar fijne kerstdagen.

Dagmar Klinge

Het koor zingt Draumkvedet (boven); dirigent Arild Rohde hanteert de bodhrám, een Ierse drum waarvan het geluid lijkt op dat van de Samische drum (links); koorlid Johanna Barwari begeleidt.

Draumkvedet

Voor mij had ons concert met daarin onder andere Draumkvedet, het droomlied van Olav Åsteson, een bijzonder vervolg. Ik had van een neef en een nicht een aantal jaren geleden het boekje gekregen met het droomlied van Olav Åsteson in het Noors plus de vertaling. In dit boekje gaat het over de twaalf Heilige Nachten, de tijd tussen Kerstmis en Driekoningen en de persoonlijke verdieping die je aan deze periode zou kunnen geven: elke dag opschrijven wat je gedaan, gevoeld en gezien hebt. In dit schrijven zet je niet alle belevenissen, maar een beknopte weergave van de belangrijkste gebeurtenissen van de dag en dan met name de dromen die je hebt gehad.

Dat waren er in mijn geval niet veel en de dromen die ik had waren, denk ik, niet compleet. Zeven dromen zijn mij bijgebleven en die heb ik in de tekst verwerkt. Als je probeert je droom na te vertellen, dan vallen er toch 'gaten' in het verhaal. Er gaat veel aan een droom vooraf. Een droom is ook vaak gerelateerd aan een voorval dat zich, de dag voorafgaand aan de droom of op de dag zelf, voorgedaan heeft. En er ligt natuurlijk heel veel in het geheugen opgeslagen.

De bedoeling was ook om een bepaald onderwerp in deze dagen mee te nemen. Ik besloot vrij snel om als onderwerp BOMEN te nemen, want dat zijn vrienden waarmee ik me zeer vertrouwd voel. Elke dag een tekening maken van een boom waar ik herinneringen aan en een connectie mee hebt, gaf me een gevoel van ruimte en vrijheid, en een teruggaan in de tijd.

Uiteindelijk is het een losbladig systeem geworden waarin ik tekst en tekeningen in hoezen tegenover elkaar in een map opgeborgen heb. Per dag heb ik tevens de datum, de weersgesteldheid en zowel de Nederlandse als de wetenschappelijke naam van de getekende boom vermeld.

Dat is dus wat ik tussen Kerstmis en Driekoningen heb gedaan en dat is me bijzonder goed bevallen.

Piet Groen

Concertopname Juledrøm live in Baarn

Een ode aan het concert, aan Juledrøm. Dat is de cd die Geert Zimmermann op 17 december 2017 in het Witte kerkje heeft opgenomen. Met uiterste precisie koos hij plaatsen voor zijn opname-apparatuur. Daarna werkte hij in zijn studio de geluidsbestanden uit. Niets aan het toeval overgelaten.

De mp3- en wav-bestanden stuurde hij als eerste naar het koor. Met de koptelefoon aan de computer gekluisterd beleefde ik het concert opnieuw, stond ik weer tussen de koorleden op het podium, zag ik Arild glunderend dirigeren en vergat ik de tijd. Toen ook de cd klaar was en ik hem voor het eerst opzette, kreeg ik weer kippenvel. Juledrøm vulde de huiskamer.

Het concert was vrijwel uitverkocht. Geert heeft kans gezien de sfeer en de akoestiek goed weer te geven in zijn geluidsregistratie. De chemie tussen koor en dirigent spat van de cd af. Wat wil een koor nog meer.

Geert vertelt: "Tijdens de opname moet ik de dirigent en koorleden, maar ook het publiek zo min mogelijk storen. Tegelijk moet ik wel bedacht zijn op storende elementen en onverwachte geluidspieken voor mijn opname. Als dat allemaal goed verloopt kan ik met een opgeslagen muziekbestand (meestal wave) thuis aan de slag. Alle muziekfragmenten bewerk ik in

Geert Zimmermann aan het werk

een professioneel sound edit-programma. Bij het bewerken kijk en luister ik naar storinkjes, dynamiek, niveauverschillen, bandbreedte, pauzes, ruis en brom. Bij voorkeur comprimeer ik de muziek in het geheel niet, wat door professionals meestal wel wordt gedaan.

Bij dit concert had ik twee weken nodig om alles technisch en administratief te verwerken. Het is een hobby die ik na mijn pensionering weer heb opgepakt. Tijd speelt dus nauwelijks een rol. De apparatuur die ik in de jaren tachtig gebruikte is inmiddels gemoderniseerd; ook dat hoort bij de hobby.

En ja, dan is voor mij de vraag wat de opdrachtgever verwacht, cd's of mp3-bestanden? In dit geval betrof het beide. Daarom heb ik overlegd met het bestuur over de informatie op de hoesjes en de opdruk van de cd. Vervolgens heb ik de cd besteld bij

een producent die er een geperste versie – dus hoogste kwaliteit en duurzaamheid – van heeft gemaakt. De hoesjes produceer ik altijd zelf. Het blijft voor mij altijd spannend hoe de audio-opname wordt ontvangen!”

Annelize van Dijk

• **Wilt u deze cd ontvangen? Dat kan door een e-mail te sturen naar info.stowaway@kpnmail.nl. Na bevestiging zal u gevraagd worden € 6,00 over te maken voor cd inclusief verzendkosten en na ontvangst krijgt u de cd toegestuurd.**

‘Ik zong al in de box’

Sinds kort is er een nieuw gezicht te zien bij de sopranen in het koor. Dat van Nienke van den Berg. Ze stelt zich hierbij aan u voor.

“Toen ik net kon staan in de box, als derde dochter in een domineesgezin, zong ik al mee met Frieda Boccara. Dat vertelde mijn moeder jaar na jaar aan haar vriendinnen, op elke verjaardag weer. Zij was ook degene die mij stimuleerde uiteindelijk op mijn negentiende zangles te nemen op de muziek-school in Leiden. Ik zat daar toen op kamers en deed de pabo in Oegstgeest.

Lesgeven aan kleuters en zingen, het zat er vanaf mijn jonge jaren al in. Het maakt me blij, ik krijg er energie van en ik kan mij beter uitdrukken in zang, dan in woorden. Zo zong ik op de begrafenis van mijn moeder, ruim veertien jaar geleden, *Laudate Dominum* van Mozart. Ik ben kerkelijk meelevend en heb een fijne plek gevonden in de Paaskerk in Baarn; daar zing ik in de cantorij en mag ik regelmatig soleren

in de vieringen. Op maandagavond zing ik bij Christelijk Koor Message in Amersfoort.

Van maandag tot vrijdag sta ik voor een groep 1/2 op de Larense Montessorischool, een groep van 28 kinderen. Mijn eigen kinderen zijn die kleuterleeftijd al lang ontgroeid. Rozemarijn is twintig jaar en woont in Dronten. Ze zit in het derde jaar van de opleiding Dierenwelzijn en Management. Feline, achttien jaar, woont in Bennekom en is eerstejaars landschaps-architectuur en ruimtelijke planning aan de Wageningen Universiteit. Thomas, haar tweelingbroer, studeert economie aan de Erasmus Universiteit en woont dus in Rotterdam. En dan is er nog Thijmen, een puber van zestien jaar, die in de vijfde van het Baarns Lyceum zit.

Scandinavië heeft al lang geleden mijn hart gestolen en wat is er dan mooier om die liefde te combineren met zingen in het Scandinavisch Koor. Ik voel mij er welkom!”

Nienke van den Berg

Sju sorters kakor

Alleen al de uitspraak van *sju sorters kakor* – zeven soorten koekjes – is hier in Nederland een uitdaging, maar in Scandinavië, met name in Zweden, zijn de zeven soorten koekjes een begrip.

Van oorsprong werden er tijdens de samenkomst voor een bruiloft, begrafenis of andere gelegenheid koekjes bij de koffietafel geserveerd. Bij de *kafferep* kwamen meerdere koekjes, *mjuk kaka* (zachte koek, vergelijkbaar met cake) en *bullar* (zoet gistgebak, een bolletje) op tafel. Vaak ook in een bepaalde volgorde geserveerd. De norm werd wel zeven soorten. Dat was al zo in de negentiende eeuw. Minder dan zeven kon wel, maar werd als zuinigjes

bestempeld. Met meer dan zeven kwam je wat arrogant over.

In 1945 kreeg het begrip *sju sorters kakor* een nieuwe dimensie door de uitgave van een receptenboekje. Het begon allemaal met een prijsvraag in het blad van de Zweedse supermarktketen ICA. Wie had het gemakkelijkste recept voor een goedkoop en lekker koekje? Er werden wel 8000 recepten inge-

stuurd, allemaal van het lekkerste koekje. De beste werden gebundeld en de eerste oplage van *Sju sorters kakor* was geboren. Het boekje was razendsnel uitverkocht. Jaar na jaar verschenen nieuwe oplagen. Onder invloed van de tijdgeest, zoals opvattingen over gezondheid en diëten, kon de inhoud drastisch wijzigen. In de jaren zestig en zeventig werden er opnieuw prijsvragen uitgeschreven.

15.000 inzendingen was niet ongebruikelijk. De inzenders van de eerst geselecteerde recepten werden uitgenodigd in Stockholm. Ze kregen onderdak in een hotel en werden verwend. En moesten voor een jury hun recept nog een keer maken. De beste kwamen in de nieuwe uitgave en de prijswinnaars kregen niet alleen de eer, maar ook een geldbedrag. Er kwam aandacht voor baktechnieken en glutenvrij bakken. Naast de recepten voor koekjes kwamen er rubrieken met recepten voor cake en taarten. Anno 2018 staan er zelfs recepten voor cupcakes en macarons in het boekje.

Sju sorters kakor is geen gepatenteerde titel; daardoor konden er door de jaren heen bij andere uitgeverijen boekjes verschijnen als *Sju sorters julkakor* (kerst) en *Sju sorters sommarkakor* (zomer). In Zweden is de zelfbaktraditie levendig. Inmiddels zijn er miljoenen boekjes verkocht. Elk huishouden heeft minstens één editie van *Sju sorters kakor*. Het boekje is te verkrijgen bij ICA en de boekhandel en natuurlijk ook tweedehands.

Paula van der Horst

En nu dan zingen in het Noors...

Bericht uit het hoge noorden
van Theja en Bert Ulken

In 2008 kochten Theja en ik in Selje aan de westkust van Noorwegen een oude boerderij, waar we vanaf 2010 wonen. We hebben die in de loop der jaren opgeknapt. Nu genieten we van onze rust en ons pensioen. Daardoor hebben we de tijd, om los van de vele zaken rondom het huis, stal en grondgebied, andere dingen te doen. Buiten de tochten die we

maken met bezoekers uit Nederland, gaan we er ook samen op uit. Op deze wijze genieten we van ons prachtige nieuwe woonland Noorwegen. Theja heeft zich met hart en ziel op het Noorse *Rosemaling* gestort en verkoopt daarvan vaak mooie stukken. Ik zing sinds twee jaar bij een koor uit Selje, met de naam *Frisk Bris* (foto boven). Dat is voor ons koor wel een toepasselijke naam vanwege de frisse bries die er van de Atlantische Oceaan meestal over de Westkust waait. Als enige Nederlander in het koor heb ik voorgesteld eens met het koor op reis naar Nederland te gaan. Omdat we gewoond hebben in het gebied rond Monnickendam, kreeg ik het idee om daar op 2 juni 2018 deel te nemen aan het korenfestival. De organisatie was verheugd om voor de eerste maal een koor uit het buitenland te kunnen verwelkomen. Dus heb ik nu een vijfdaagse reis georganiseerd met het koor.

Behalve deelnemen aan het festival geeft het koor ook een eigen zondagmiddagconcert in het oude kerkje van Zuiderwoude, in het mooie Waterland (foto onder). Dit concert is op zondagmiddag 3 juni om 4 uur en de toegang is gratis.

Uiteraard zullen wij Noorse liederen zingen, maar ook Engelstalige stukken. Onze pianist speelt in elk geval een stuk van Edward Grieg.

Wellicht voor u een idee om een mooie tocht door Waterland te combineren met wat Noorse sferen.

Bert Ulken

(naar een bericht in *Kontaktlinjen*, kwartaalblad van de *Vereniging Nederland-Noorwegen*)

Beste liefhebbers van het Scandinavisch Koor en Scandinavische muziek,

Het Scandinavisch Koor heeft de tijden doorstaan. Oppericht in 1984, is het koor met vallen en opstaan uitgegroeid tot een koor dat 'staat', een koor met passie. Een koor waar wij - de zangers van het Scandinavisch koor – trots op zijn. Bezoekers van onze concerten weten dat.

Tweemaal per jaar geven we een concert in eigen beheer: in december en in het voorjaar. De titels van deze concerten spreken voor zich. Om er een paar te noemen: *Mystiek licht*, *De schilderijtentoonstelling*, *Luciafirande*, *Van Bellman tot Vreeswijk*, *Aa eg veit meg eit land*, *Juledrøm*... Het voorjaarsconcert van 2018 heet *Liefde in het hoge Noorden*. Hoe toepasselijk voor een koor dat met liefde de klanken uit het hoge noorden in Nederland ten gehore brengt.

We zingen ook daar waar we gevraagd worden, zoals culturele festivals, Scandinavische markten en Scandinavische bedrijven in Nederland (o.a. IKEA) en een enkele keer een woonzorgcentrum.

U wilt natuurlijk naar ons blijven luisteren en u zult begrijpen dat wij graag willen blijven zingen. Zonder subsidie knopen we de eindjes aan elkaar en dat is een klus. Daarom nodigen we u uit om vriend of vriendin van het Scandinavisch Koor te worden. Met een bijdrage van minimaal € 15 per jaar krijgt u voor uzelf 50% korting op de toegangsprijs van onze concerten in eigen beheer. U ontvangt vier keer per jaar onze Nieuwsbrief en u wordt op de hoogte gehouden van de concertdata. Bovendien bent u welkom om een kijkje achter de schermen te nemen op onze repetities.

Aanmelden als donateur kan bij onze penningmeester Marc Ammerlaan. U stuurt een mail naar penningmeester@scandinavischkoor.nl en maakt uw bijdrage over op rekening NL71INGB0000165000 ten name van Scandinavisch Koor onder vermelding van donatie + [het jaar].

Zo makkelijk worden we vriendjes.

Hartelijke groet,

namens het bestuur van Scandinavisch koor,
Annelize van Dijk

Hebt u vrienden, kennissen, familieleden van wie u denkt dat ze geïnteresseerd zijn in deze Nieuwsbrief? We sturen 'm graag toe. Stuur een mailtje naar hayes@scandinavischkoor.nl met namen en mailadressen!

Wilt u liever geen informatie meer van ons ontvangen, dan kunt u zich afmelden via hayes@scandinavischkoor.nl

- Redactie en vormgeving: Annelize van Dijk, Haye Drost, Arja Lodder, Willem Hekhuis.
- Aan dit nummer werkten mee: Nienke van den Berg, Piet Groen, Paula van der Horst, Thilo Kielmann, Dagmar Klinge, Bert Ulken